

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892.

Första Kammaren.

N:o 1.

Sedan Kongl. Maj:t genom öppet nådigt bref den 23 september 1892 kallat ledamöterna af Riksdagens båda kamrar att, för behandling af förslag om ett bättre ordnande af rikets försvarskrafter, måndagen den 17 nästpåföljande oktober sammanträda i Stockholm till urtima riksmöte, samt de af kamrarnes ledamöter, hvilka efter senast förflutna lagtima riksdag blifvit nyvalde, fått sistnämnda dag till statsrådet och chefen för justitiedepartementet aflemna sina fullmagter till granskning jemlikt § 2 riksdagsordningen; så, och efter det berörda granskning försiggått, sammanträdde Riksdagens Första Kammare i den uti Riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsaal

Tisdagen den 18 oktober

kl. 11 f. m.

Herr Reuterswärd framträdde till talmansbordet och yttrade: Mine herrar! Till den urtima riksdag, hvartill vi genom Konungens bud blifvit kallade, helsar jag Första Kammarens samtliga ledamöter välkomna.

Anledningen till den utomordentliga åtgärd Kongl. Maj:t vidtagit att sammankalla denna riksdag känna vi alla, och vittnar den om Konungens aldrig hvilande omtanke för landets ära, frihet och sanna väl.

I vår kländerlystna tid, der den ädlaste handling icke får sitt fulla erkännande, var det ju att vänta, att röster skulle höjas för att förringa vigten och nödvändigheten af att snarast bringa till afgörande landets viktigaste fråga, som tyvärr icke kunnat nå en lycklig lösning under alla de lagtima riksdagar, som den stått på dagordningen.

Frågans slutliga afgörande lägges nu åter i svenska folkets representanters hand, och på deras mer eller mindre fosterländska åskådning och beslut kan det komma att bero, huruvida vårt kära fosterland må anses värdigt att fortfarande få räknas bland Europas fria och sjelfständiga stater.

Svaret härpå, synes det mig, kan icke bli mer än ett, synnerligast från denna ärade kammare, hvars fosterländska tänkesätt äro höjda öfver allt tvifvel; därför, i fall olika meningar komma att här uttalas, gäller striden huruvida icke försvaret borde byggas på en ännu starkare grund än den Kongl. Maj:t kommer att föreslå; men till de herrar, som så önska, vågar jag ställa en vördsam uppmaning, den nemligen, att i afgörandets stund icke förkasta det goda för att söka nå det oupphinneliga bästa.

Vårt svenska folk är fredsälskande och önskar ingenting högre än att få lefva i fred med hela världen, men vi få därför icke vara vanmäktiga eller fega nog, om det gäller att försvara våra ärfda fri- och rättigheter, och icke låta någon främmande magt få trampa våra heligaste intressen under sina fötter.

För att gifva tillbörlig kraft åt dessa våra önskingar hoppas jag att vi kunna trygga oss vid den försvarsplan, som Kongl. Maj:t låter framlägga och hvars hufvudgrunder vi redan känna.

Ja, måtte denna riksdags beslut skänka frid och välsignelse åt Konung och fosterland.

Jag förklarar nu detta sammanträde öppnadt.

Sedan herr ordföranden derefter intagit talmansplatsen, tillkännagaf herr ordföranden, att han, på grund af bestämmelsen i 1 § 2 mom. af kammarens ordningsstadga, dels anmodat kansli-sekreteraren friherre A. Alströmer att, till dess sekreterare blifvit utsedd, föra kammarens protokoll, dels ock för tillfället anställt kanslibiträden och vaktbetjening till erforderligt antal.

Upplästes följande till äldste ledamoten i kammaren öfversända handlingar:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet vid urtima riksdagen i Stockholm den 17 oktober 1892.

Sedan till följd af stadgandet i 32 § riksdagsordningen herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmagter, som jemlikt riksdagsordningens nämnda paragraf denna dag borde ega rum, så infunno sig nu å anvisad lokal inom kongl. kanslihuset, af fullmäktige i riksbanken, herrar ordföranden bland nämnda fullmäktige, f. d. statsrådet m. m. P. J. von Ehrenheim, vice ordföranden, kanslirådet m. m. friherre A. H. E. Fock och ledamoten af Riksdagens Första Kammare m. m. L. O. Larsson samt, af fullmäktige i riksgäldskontoret, herrar ordföranden bland dessa fullmäktige, generaldirektören m. m. F. A. Anderson, vice ordföranden, statskommisarien m. m. P. Samzelius och ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, bergsbruksidkaren J. Johansson.

Vid den granskning af ingifna fullmagter för ledamöter i Första Kammaren, som härefter företogs, anmärktes, att i några fullmagter förekomme mindre afvikelser från det i 10 § riksdagsordningen föreskrifna formulär, såsom att i en fullmagt tiden för valets hållande angifvits med uttrycket »denne dag», i en fullmagt ordet »härigenom» uteslutits framför ordet »befullmäktigad», samt i några fullmagter framför underskrifterna insatts orden »på landstingets vägnar»; men som dessa afvikelser icke syntes vara af beskaffenhet, att derigenom meningen förändrades eller eljest otydlighet föranleddes, ansågos dessa fullmagter, i likhet med dem, emot hvilka anledning till anmärkning icke förekommit böra godkännas; och skulle öfver hvad sålunda förekommit, protokoll meddelas Första Kammaren; hvarjemte förteckning å de kammarens ledamöter, hvilka inför herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet uppvisat sina fullmagter, skulle tillika med fullmagterna till kammaren öfverlemnas.

In fidem

Albert Petersson.

Förteckning å ledamöter af Riksdagens Första Kammare, hvilka den 17 oktober 1892 inför chefen för Kongl. justitiedepartementet uppvisat sina fullmagter:

<i>Stockholms stad</i>		Generalmajoren Oscar Magnus Björnstjerna.
<i>Jönköpings län</i>		Landtbrukaren Per Magnus Söderberg.
»	»	T. f. domänintendenten Johan Gustaf Almqvist.
»	»	Godsegaren Axel Fagerholm.
<i>Kalmar län, norra delen</i>		Öfverdirektören Albrecht Theodor Odelberg.
<i>Kalmar län, södra delen</i>		Rektorn Johan Anders Sandberg.
<i>Blekinge län</i>		Expeditionschefen Grefve Hans Hansson Wachtmeister.
<i>Christianstads</i>	»	Godsegaren grefve Johan De la Gardie.
»	»	Landtbrukaren Nils Svante Håkansson.
<i>Malmöhus</i>	»	Landtbrukaren Per Bondesson.
»	»	Landtbrukaren Jöns Åke Sjölin.
<i>Hallands</i>	»	Kontraktsposten Carl Fehrman.
<i>Göteborgs och Bohus</i>	»	Landshöfdingen Grefve Gustaf Fredrik Snoilsky.
<i>Elfsborgs</i>	»	Fabriksidkaren L. J. Wingqvist.
»	»	Friherre Jonas Alströmer.
<i>Vermlands</i>	»	Borgmästaren Carl Oskar Moberg.
»	»	Generaldirektören Anders Richard Åkerman.
»	»	Rektorn Teofron Adolf Säve.
<i>Örebro</i>	»	Bruksegaren Henning Trägårdh.

<i>Vestmanlands län</i>		Godsegaren Grefve Gustaf Erik Le- wenhaupt.
<i>Kopparbergs »</i>		Kyrkoherden Carl Fredrik Pettersson.
<i>Vesternorrlands »</i>		Grosshandlaren Magnus Arhusiander.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes upprop af kammarens ledamöter, hvarvid såsom frånvarande antecknades:

Friherre af Ugglas,
Hans excellens friherre Bildt,
Herr Almström,
» von Ehrenheim,
» Casparsson,
Grefve Lagerbjelke,
Herr Ekman,
» Flach,
» Abelin,
» von Strokirch,
» Wennerberg,
» Stephens,
» Östergren,
» Lothigius,
Friherre Åkerhielm, A. L. E.,
Herr Sjöcrona,
» Boström, N. J.,
» Falk, C. H.,
» Svedelius,
» Rudebeck,
» Ericsson,
» Bergström,
» Billing,
Friherre Leijonhufvud, B. A.,
Herr Gilljam,
» Sjölund,
» Ölander,
Grefve Sparre,
Herr Ryding,
» Roman,
» von Stapelmohr,
» Cederberg,
» Bergman,
» Almgren, F. A.

Af ofvan upptagne, såsom frånvarande antecknade ledamöter hade herrar Almström, Flach, Sjöcrona, Rudebeck, Billing, Ryding, von Stapelmohr och Cederberg anmält förhinder att i dag tillstädeskomma, hvarjemte upplästes följande ingifna läkarebetyg:

Att herr öfversten m. m. *H. Falk* till följd af sjukdom är förhindrad att inställa sig under de närmaste dagarne vid riksdagen intygas.

Stockholm den 15 oktober 1892.

N. A. Edling.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare herr öfverdirektören m. m. *F. Almgren* i följd af akut katarrh tills vidare är förhindrad att lämna sina rum, intygas.

Stockholm den 17 oktober 1892.

W. F. Warfvinge,

Med. d.r.

Att deltaga i den deputation, som enligt § 33 riksdagsordningen borde afgå till Hans Maj:t Konungen för att begära utnämmandet af talman och vice talman, hade af herr ordföranden utsetts följande tolf personer:

Grefve Snoilsky, såsom ordförande,

Herr Almqvist,

Friherre Alströmer,

Herr Arhusiander,

» Bondesson,

Grefve De la Gardie,

Herr Fehrman,

Grefve Lewenhaupt, G. E.,

Herr Moberg,

» Odelberg, A. Th.,

» Trägårdh,

Grefve Wachtmeister.

Sedan den utsedda deputationen härefter afgått till kongl. slottet och efter en stunds förlopp återkommit, tillkännagaf deputationens ordförande, grefve Snoilsky, att Hans Maj:t Konungen behagat till talman i Första Kammaren vid innevarande riksdag utnämna f. d. statsrådet, universitetskanslern, riddaren och kommandören af Kongl. Maj:ts orden m. m. herr Pehr Jakob von Ehrenheim och till vice talman kommandören med stora korset af kongl. Vasaorden, kommandören af kongl. Nordstjerneorden, första klassen, m. m. grefve Nils Gustaf Alexander Sparre, hvilka båda nu åtföljde deputationen till kammaren.

Herr talmannen, som nu intog talmansplatsen, yttrade följande helsningsord till kammaren:

Mine herrar! Då jag äfven vid denna riksdag fått emottaga det dyrbara förtroendet att föra ordet inom eder högt ärade krets, så utbedjer jag mig vid utöfning af detta mitt ansvarsfulla kall stödet af edra insigter och eder erfarenhet.

Den fråga, som föranledt den urtima Riksdagens sammankallande, är för oss alla sedan lång tid tillbaka väl bekant, och likaså är det lifliga intresse, hvarmed denna fråga städe i denna kammare omfattats. Våra protokoll bära derom ojäfaktiga vittnesbörd, och säkert är, att detta intresse icke har minskats, utan skall äfven vid denna riksdag visa sig i hela sin styrka. Öfvertygad om sanningen häraf, anhåller jag att i kammarens vänskap och välvilja få vara innesluten.

Härefter anmälde herr talmannen, att till erhållande af sekreterarebefattningen hos kammaren endast en sökande anmält sig; varande den ingifna ansökningen, som upplästes, af följande lydelse:

Till Riksdagens Första Kammare.

Härmed får jag vördsamt anmäla mig såsom sökande till sekreterarebefattningen hos kammaren under innevarande urtima riksdag.

Stockholm den 17 oktober 1892.

A. von Krusenstjerna,
Kanslisekreterare.

På framställning af herr talmannen beslöt kammaren att genast anställa val af sekreterare, och befans efter valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedd

kanslisekreteraren m. m. Adolf Wilhelm von Krusenstjerna med samtliga afgifna, eller 19 röster.

Herr talmannen yttrade, att han, efter samråd med Andra Kammarens talman, finge föreslå, att Första Kammaren i morgon onsdag den 19 i denna månad ville företaga val af *dels* fyra ledamöter för att, jemte talmannen, tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, *dels* tre ledamöter för att delta i talmansöfverläggningarna, *dels* och två ledamöter att hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

Friherre *Leijonhufvud*, *B. A.*, och herr *Casparsson* anmälde sin ankomst till Riksdagen.

Kanslisekreteraren von Krusenstjerna fick härefter företräda, underrättades att han af kammaren blifvit vald till sekreterare, och öfvertog protokollsföringen.

In fidem

Aug. Alströmer.

Herr *Abelin* anmälde, att han infunnit sig vid riksdagen.

Ledighet från riksdagsgöromålen till slutet af denna månad beviljades herr *Svedelius*.

Herr talmannen och kammarens ledamöter afgingo kl. 1.22 e. m. till storkyrkan, der riksdagspredikan hölls af tjänstgörande e. o. kongl. hofpredikanten J. A. Wissnell. Efter gudstjenstens slut begaf kammaren sig till rikssalen, der äfven Andra Kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen öppnade Riksdagen med det i protokolls-bihanget införda tal.

Derefter framträdde herr talmannen och yttrade:

Allernådigste Konung!

Riksdagens Första Kammare, kallad till urtima riksdag för den vigtiga försvarsfrågans behandling, anhåller att få inför Eders Maj:t frambära uttrycken af sin undersåtliga vördnad och upprigtiga tillgifvenhet.

De senare riksdagarna under ståndstiden hafva efterlemnad minnet af många betydelsefulla reformer inom flera af lagstiftningens områden och af åtgärder för utvecklingen af landets materiella tillgångar, som, synnerligen efter den tidens mått, väl må kallas storartade, men frågan om ordnande och förstärkande af landets försvar lemnades i arf åt den nya riksdagen. Redan vid dess första sammanträde fick frågan en vida större omfattning än den förut haft och behandlades med lifligt intresse. Den har sedermera nästan oafbrutet varit föremål för statsmagternas omsorger, ehuru meningsskiljaktigheterna hittills varit så stora, att enighet icke kunnat vinnas. Att öfvertygelsen om frågans vigt och nödvändigheten att deråt egna synnerlig uppmärksamhet i väsentlig mån stigit, och det mera genom en stegrad uppfattning af hvad fäderneslandets trygghet under alla förhållanden kräver, än genom yttre tillfälligheter, är ostridigt, och innebär en borgen, att de förslag, som nu komma att framläggas, skola blifva pröfvade med allvarligt bemödande att komma till ett för fäderneslandet lyckligt resultat.

Med en varm välönskan för Konung och Konungahus anhåller Första Kammaren att i Eders Maj:ts nåd och ynnest fortfarande få vara innesluten.

Sedan Andra Kammarens talman derpå i denna kammarens namn framfört dess undersåtliga vördnad till Hans Maj:st Konungen,ingo talmännen hvardera af herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet friherre Rappe mottaga nio kongl. propositioner och en kongl. skrifvelse, hvarefter ceremonien å rikssalen avslutades och Första Kammaren enligt beslut, fattadt före aftågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 3.35 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 19 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Hans excellens friherre *Bildt* samt herrar *Lothigius*, *Almström*, *Bergström*, *Ekman* och *Ölander* anmälde, att de infunnit sig vid riksdagen.

Företogs val af fyra ledamöter för att jemte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Almén</i>	med 60 röster,
» <i>Anderson, F. A.</i>	» 60 »
» <i>Samzelius</i>	» 60 »
greffe <i>Sparre</i>	» 60 » .

Företogs val af tre ledamöter för att delta i talmansöfverläggningarna; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Hans excellens friherre <i>Bildt</i>	med 81 röster,
greffe <i>Lagerbjelke</i>	» 81 »
herr <i>Reuterswärd</i>	» 77 » .

Företogs val af två ledamöter för att hafva inseende öfver riksdagens kansli; och befunnos, efter valförrättningens slut, der-till hafva blifvit utsedde:

herr *Anderson, F. A.* med 67 röster,
 » *Berg, Gustaf.* » 67 » .

Föredrogos och bordlades Kongl. Maj:ts nedannämnda, under gårdagen på rikssalen öfverlemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

n:o 1, angående förbättrad härordning;

n:o 2, angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885;

n:o 3, angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m.;

n:o 4, om ändring i förordningen den 3 juni 1892 angående bevilning af fast egendom samt af inkomst;

n:o 5, angående upphörande af de enligt förordningen den 5 oktober 1889 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevillningsafgifter af frälseegendomar och lotshemman;

n:o 6, angående beräknande af viss andel af öfverskottet å statsregleringarna för år 1890 och föregående år som en statsverkets tillgång för år 1893;

n:o 7, angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885;

n:o 8, angående anslag under riksstatsens femte hufvudtitel med anledning af föreslagna ändringar dels i värnpligtslagen den 5 juni 1885, dels i lagen angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären af samma dag; samt

n:o 9, med förslag till förordning angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Herr Reuterswård erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag tager mig friheten härmed hemställa, att kammaren för sin del måtte besluta, att vid innevarande riksdag skall tillsättas dels ett konstitutionsutskott och dels ett särskildt utskott, det senare bestående af 24 ledamöter, 12 från hvardera kammaren, för behandling af alla de under gårdagen på rikssalen öfverlemnade kongl. propositioner jemte de i anledning af dessa propositioner förekommande motioner, samt att utskottet måtte bemyndigas att i fråga om riksdagskostnadernas gäldande vidtagna de åtgärder, som vid lagtima riksdag tillkomma statsutskottet.

Om denna min framställan vinner bifall, föreslår jag vidare, att Första Kammaren ville besluta att till hvart och ett af ifrågasvarande två utskott välja 6 suppleanter.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, beslöt kammaren för sin del, ej mindre att vid innevarande urtima riksdag ett konstitutionsutskott skulle tillsättas, än äfven att ett särskildt utskott, bestående af tjugufyra ledamöter, tolf från hvardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af de nu bordlagda kongl. propositionerna jemte de i anledning af desamma förekommande motioner, med bemyndigande tillika för detta särskilda utskott att i fråga om riksdagskostnadernas gäldande vidtaga de åtgärder, som vid lagtima riksdag tillkomma statsutskottet;

och skulle jemlikt 37 § 1 mom. riksdagsordningen Andra Kammaren inbjudas att i detta beslut förena sig med Första Kammaren.

Vidare beslöts, att, derest kamrarne förenades om tillsättande af ett särskildt utskott för nämnda frågors behandling och ett konstitutionsutskott, Första Kammaren skulle välja sex suppleanter för sina ledamöter i hvart och ett af dessa utskott.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Upplästes ett inlemnadt sjukbetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, öfverstelöjtnanten m. m. *C. O. Bergman* tills vidare är af sjukdom förhindrad att bevista den på Kongl. Maj:ts nådiga kallelse den 17 dennes sammanträdande urtima riksdagen, intygas
Gellivara den 10 oktober 1892.

P. Nordqvist,

t. f. extra provinsialläkare.

Herr talmannen yttrade, att, sedan underrättelse från Andra Kammaren numera ingått, att densamma fattat beslut i öfverensstämmelse med Första Kammarens inbjudningar i fråga om tillsättande af ett konstitutionsutskott och ett särskildt utskott, han, efter samråd med herr talmannen i Andra Kammaren, finge föreslå, att Första Kammaren ville företaga val af ledamöter och suppleanter i dessa båda utskott vid det sammanträde, som komme att hållas nästinstundande fredag.

Detta förslag antogs.

Kammaren åtskildes kl. 12.⁴⁶ e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 21 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Grefve *Lagerbjelke*, friherre *af Ugglas*, friherre *Åkerhielm*, *Lars*, samt herrar *Billing*, *Roman* och *Boström*, *Nils Johan*, tillkännagäfvö, att de instält sig vid riksdagen.

Företogs val af tio ledamöter i konstitutionsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Alin</i>	med 108 röster,
» <i>Behm</i>	» 108 »
» <i>Berg, Gustaf</i>	» 108 »
» <i>Bergius</i>	» 108 »
» <i>von Strokirch</i>	» 108 »
» <i>Helander</i>	» 106 »
» <i>Samzelius</i>	» 107 »
friherre <i>Wrangel von Brehmer</i>	» 106 »
herr <i>Billing</i>	» 105 »
» <i>Nyström</i>	» 105 »

Företogs val af tolf ledamöter i Riksdagens särskilda utskott för behandling af förslag om förbättrad härordning m. m.; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Casparsson</i>	med 123 röster,
» <i>Anderson, F. A.</i>	» 121 »
» <i>Berg, Lars</i>	» 121 »
» <i>Boström, Filip</i>	» 121 »
grefve <i>Sparre</i>	» 121 »
herr <i>Cläson</i>	» 120 »
grefve <i>Spens</i>	» 120 »
herr <i>Hasselrot</i>	» 118 »
grefve <i>Klingspor, Philip</i>	» 118 »
herr <i>Bennich</i>	» 111 »
friherre <i>von Kræmer</i>	» 110 »
herr <i>Kockum</i>	» 89 »

Företogs val af sex suppleanter i konstitutionsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Rudebeck</i>	med 95 röster,
» <i>Andersson, G.</i>	» 92 »
» <i>Torelius</i>	» 92 »
friherre <i>Leijonhufvud, Sten</i>	» 91 »
herr <i>Säve</i>	» 88 »
grefve <i>Douglas</i>	» 86 » ,

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af sex suppleanter i särskilda utskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

friherre <i>Klingspor, Carl</i>	med 91 röster,
herr <i>Pehrsson</i>	» 89 »
» <i>Wijk</i>	» 89 »
grefve <i>Snoilsky</i>	» 87 »
» <i>Wachtmeister</i>	» 85 »
herr <i>Cavalli</i>	» 76 » ,

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 19 innevarande månad bordlagda nädiga proposition till Riksdagen, n:o 1, angående förbättrad härordning.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Då jag i trettio år arbetat i denna fråga, så ligger deri för mig en anledning att redan nu tillkännagifva min ståndpunkt till det nya härordningsförslaget.

Detta förslag innehåller obestriddigen ganska väsentliga företräden framför det, som vi hade under ompröfning vid nästföregående riksdag, ty det icke blott fyller förut befintliga luckor, utan utgör ett genomgående organisationsförslag. Visserligen finnas i statsrådsbetänkandet åtskilliga åsichter uttalade, hvilka jag icke obetingadt kan underskrifva, likasom ock en och annan åtgärd föreslagits, för hvilken jag icke vill dela ansvaret. Men det Kongl. förslaget innehåller likväl så betydliga förtjenster, och vårt behof af förbättradt försvar är så stort, att jag obetingadt kommer att understödja detsamma.

Jag har velat anföra detta, på det att ingen må anse sig berättigad att i mig se en motståndare till det nu föreliggande förslaget.

Herr Peterson, Fredrik Emil: Herr talman, mine herrar! Jag har i dag vågat begära ordet, icke för att yttra mig öfver det kongl. förslaget i dess helhet, utan endast för att framhålla en i detsamma förekommande detaljfråga, hvars utgång ej torde i minsta mån inverka på förslaget blifvande öde. Beträffande dess rent militära sida måste ju erkännas, att detta förslag i hög grad uppfyller alla fordringar på en härordning, på samma gång det tager hänsyn till landets naturliga hjälpkällor och på ett lyckligt och snabbt sätt förmedlar öfvergången från det bestående. Hvad jag emellertid här beder få fästa uppmärksamheten på och uttala mig öfver, är en sak, som förekommer på sid. 3 i Kongl. Maj:ts nädiga proposition n:o 1, en sak som vid första påseende förefaller (i jemförelse med det hela) skäligen betydelselös, men, som genomförd har stor innebörd för indelta infanteriets officerare. Der föreslås nemligen: »att samtliga underlöjtnantsbeställningar vid Svea och Andra lifgardet må i den ordning Kongl. Maj:t bestämmer, tillsättas endast på förordnande». Detta motiveras på sid. 61 och 62 i förslaget och framgår häraf, att till dessa platser skulle kommenderas officerare från indelta infanteriet för en tid af 1½ à 2 år, och skulle på så sätt, när denna bestämmelse hunnit genomföras i enligt med tillförordnade chefens för generalstaben åsigt, hvilken äfven häri inbegriper vissa löjtnantsbeställningar vid nämnda regementen, kunna påräknas, att cirka hälften af indelta infanteriets officerare få genomgå denna kommandering för att, som det heter, få ökad befälsvana. Härigenom skulle, enligt mitt förmenande, i viss mån ske ett återuppväckande och en utsträckning af den gamla gradpasseringen. Denna institution har likväl ansetts obehöflig, hvarför den också för åtskilliga år sedan borttogs. Men om den ansågs obehöflig *då*, torde den vara det ändå mera *nu*, då indelta infanteriets öfningar nått en så stor utsträckning och då genom volontärinstitutionens utveckling hvarje infanteriofficer kan påräkna att, förutom tjenstgöringen vid sitt eget regemente, dess skolor och utbildningskurser, åtminstone under cirka ett år blifva inkommanderad vid sammandraget truppförband af volontärer från olika regementen och corpsen.

Men detta förslag har äfven sina olägenheter, ty då endast halfva antalet officerare erhålla denna utbildning, skulle derigenom, om man medräknar reservbefälet, hvarje truppförband inom sig innesluta officerare af tre olika utbildningskategorier, ett förhållande, som tyckes åtminstone mig strida mot enhetligheten och helgjutnheten inom en armé, och hvars olägenheter så bjert framträdde inom franska armén år 1870. Denna sak har ock en ekonomisk sida. Det torde blifva ganska bekymmersamt för mången mindre bemedlad officer att ryckas från sitt regemente till tvåårig tjenstgöring vid garnisonen i Stockholm, der man med säkerhet kan antaga, att deras aflöning icke skall räcka till att dermed bestrida lefnadskostnaderna, hvarjemte utsigten till denna kommandering skall göra, att de hvarken våga eller kunna skaffa sig någon annan sysselsättning under mellantiden. Huru för öfrigt detta förslag skall praktiskt utföras, derom vågar jag icke yttra mig, men

Kongl. proposition ang. förbättrad härordning.

(Forts.)

*Kongl. proposition ang.
förbättrad
härordning.
(Forts.)*

beder få påpeka, att då gardena endast ha sin fulltaliga styrke inkommanderad under vissa månader af året, torde under mellantiden ej full sysselsättning i befälsöfning kunna beredas det ofvannämnda stora antal officerare.

Då svenska kavalleriet är på enahanda sätt som infanteriet organiseradt, nemligen i indelt och värfvadt, borde analogt härmed framgå, att samma bestämmelse egde rum vid detta vapen, men detta innefattas ej i förslaget, utan det är endast den indelta infanteriofficern, som fått denna orlofsedel, att han behöfver skaffa sig ökad befälsvana.

Med hvad jag här yttrat, mine herrar, har jag ingalunda velat uttala någon förhoppning, att mina åsikter skola göra sig gällande, och jag kommer icke heller att, när denna punkt en gång skall i kammaren afgöras, framställa något yrkande, emedan jag för min del icke vill lägga det minsta sandkorn i vägen för det nu föreliggande härordningsförslagets framgång. Jag har blott ansett min pligt bjuda att vid detta tillfälle uttala mina betänkligheter och göra mig till tolk för dem, hvilka komma att drabbas af bördan af denna bestämmelse.

Herr Dickson, Robert: Ett stort antal invånare och studenter i staden Lund har anmodat mig att för kammaren offentliggöra en adress af följande lydelse:

»Fosterlandsälskande män, samlade till möte i Lunds universitets aula, uttala samfäldt som sin mening i den stora fråga, hvilken i dessa dagar uppfyller alla fosterländska sinnen, att det ögonblick är inne, då efter mera än tjugu års meningsutbyte om ordnandet af fäderneslandets försvar de olika meningarna måste enas till handling. Sverige eger rätt att fordra detta af sin regering och sin riksdag.

Derför uttala vi också vår glädje öfver, att Sveriges Konung kallat det svenska folkets förtroendemän till urtima riksdag. Och vi hysa den fasta tillit till Sveriges snart sammanträdande riksdag, att den skall ega förmåga att lösa sin förelagda uppgift. Vi hysa den lefvande förhoppning, att denna riksdag nu skall kröna det stora verket af 1866 och till försvar för det då ur skilda klasser enade folket nu uppställa den krigsdugliga folkhären.

Alla de ökade bördor, hvilka en sådan här kräfver, förklara vi oss beredda att bära, och hoppas vi, att Sveriges riksdag skall veta att rättvist fördela de ökade skattebördorna, då den personliga bördan är lika för alla.

Vi se i frågan om fosterlandets försvar den första och den viktigaste af alla samhällsfrågor, den som beherskar alla de öfriga.»

Jag anhåller, att detta yttrande måtte få åtfölja remissen till utskottet.

Herr Falk, Wilhelm: Jag har från ett försvarsförbund i Orsa socken i Dalarne fått mottaga en resolution, som jag anhåller få uppläsa.

»Orsa försvarsförbund, i dag samladt till öfverläggning om den viktiga fråga, för hvilken urtima riksdag sammankallats, vill härmed som sin mening framhålla, att vi visserligen vilja att den största sparsamhet med statens medel skall iakttagas, men att vi fordra att erhålla ett för vår frihet och sjelfständighet fullt betryggande försvar.

Kongl. proposition ang. förbättrad härordning.
(Forts.)

Vi hoppas, att den nu sammanträdande riksdagen måtte vinna framgång i sitt arbete, och uppdraga åt vår ordförande, att å våra vägnar framföra denna vår förhoppning till någon af ortens riksdagsmän. Orsa den 16 oktober 1892.

För Orsa försvarsförbund:

J. A. Melkerson,
ordförande.»

Jag anhåller, att detta yttrande måtte få åtfölja remissen till utskottet.

Herr Pettersson, Carl: Så nykommen som jag är i denna sal, skulle jag icke vågat begära ordet för att yttra mig vid detta tillfälle, om jag icke fått till mig öfverlemnade försvarsvänliga resolutioner från icke mindre än fyra socknar i Dalarne, hvilka resolutioner jag anhåller att få för kammaren uppläsa.

»Vi, medlemmar af Gagnefs församling, vilja som vår mening uttala, att vi anse försvarsfrågan för närvarande vara den viktigaste af de stora frågor, som sysselsätta vårt folk. I öfverensstämmelse härmed vilja vi uttala den vissa förhoppning att den nu sammanträdande riksdagen besinnar denna frågas vikt och betydelse och gör *allt* för att bringa densamma till en tillfredsställande lösning, och vilja vi förklara oss beredda att, under förutsättning att nödig sparsamhet eger rum, påtaga oss de bördor och uppoffringar, som deraf blifva en nödvändig följd. Gagnef den 5 oktober 1892.

Å Gagnefs försvarsförenings vägnar:

Olof Öström,
ordförande.»

»Vid ett den 12 oktober inom Sundborns socken hållet talrikt besökt försvarsmöte antogs enhälligt nedanstående resolution:

Vi, tillhörande Sundborns församling, önska att den största sparsamhet skall iakttagas med statens medel, men vi fordra att vi erhålla ett för vår frihet och sjelfständighet fullt betryggande försvar.

Å de närvarandes vägnar:

Fr. Steinholtz,

v. ordförande i Sundborns sockens kommunalstämma.»

»Tisdagen den 13 innevarande oktober hölls i Wika kyrkbys skolsal försvarsföredrag af teologie studeranden G. Eriksson från Upsala. Efter föredragets slut beslöto de församlade, att en opinionsyttring skulle, med afseende på den vid instundande urtima riksdag förekommande försvarsfrågan, af dem afgifvas, och uppdrogo de åt undertecknad att skriftligen delgifva ortens båda riksdagsmän denna, så lydande opinionsyttring:

Kongl. proposition ang. förbättrad härordning.
(Forts.)

Vi, församlade Wika-församlingsbor, önska att den största sparsamhet med statens medel må iakttagas, men vi fordra att vi erhålla ett för vår frihet och sjelfständighet fullt betryggande försvar.»
Wika den 14 oktober 1892.

C. A. Brandberg,
Kyrkoherde.»

»Undertecknade, boende i Stora Skedvi socken, Dalarne, och inseende den stora vigten af att regeringens värnpligtsförslag nu går igenom vid den urtima riksdagen, anhålla hos eder, herr riksdagsman, att ni behagade med all kraft verka för att detta värnpligtsförslag nu går igenom, men att ni på samma gång ville tillse, att största möjliga sparsamhet iakttages med statens medel.»
(20 underskrifter.)

Efter härmed slutad öfverläggning hänvisades förevarande kongl. proposition tillika med de i anledning af densamma nu afgifna yttrandena till särskilda utskottet.

Föredrogs å nyo och hänvisades till särskilda utskottet Kongl. Maj:ts den 19 i denna månad bordlagda nädiga proposition till Riksdagen, n:o 2, angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885.

Kongl. proposition ang. afskrifning af grundskatter
m. m.

Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 19 innevarande oktober bordlagda nädiga proposition till Riksdagen, n:o 3, angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter, m. m.

Herr Forssell: Jag beklagar de skickelser, som gjort, att grundskatternas reglering, den så länge afhandlade frågan, kommit att under de senaste åren fullständigt, och efter min tanke utan nöd, byta skaplynne. Från att hafva varit planlagd såsom en moderat anlagd finansiell reform, har den nu tagit pregel af en våldsam finansiell omstörtning. De, som år 1873 betänkte den politiska och sociala nödvändigheten af grundskatternas reglering, betänkte också den finansiella nödvändigheten att göra denna skattereglering så lindrig och så litet känbar som möjligt. Man kom också å alla sidor lätt öfverens om medlen för att vinna detta mål. Det mötte på intet håll svårighet att vinna bifall till en afskrifningsperiod så lång som 37 år. Denna öfverenskommelse vidhölls också å ömse sidor troget i nära tjugi år. Den var vidhållen i 1883 års stora förslag, och man kan icke säga, att den var öfvergifven ens i de på andra grunder framställda förslagen af åren 1877 och 1885.

Jag tror mig också kunna påstå, att från de närmast intresserades sida aldrig framstälts någon bestämd fordran på afskrifningstidens förkortning. Man har från den sidan icke så mycket betonat, att afskrifningen måtte gå fort och i stora stycken, som att den måtte med säkerhet och oafbrutet fortgå till slutet.

Men så kom 1891 års, i riksdagens siste timme framlagda, förslag och bjöd med ens på en afskrifning från 1892 — 6 år voro då förflytna efter den första afskrifningen — af hela återstoden, icke på 30 år, icke på 20 år, utan på 10 år. Härför fans i sjelfva verket icke mer än en enda rimlig och hållbar grund: — önskan och behofvet att i grundskatteafskrifningen placera *det* statsinkomsternas öfverflöd, som man den tiden trodde sig kunna just på det sättet göra permanent. Men *nu*, år 1892, befinna vi oss icke längre i samma finansiella öfverflöd, som man *trodde* sig ega år 1891. Nu kan man icke ens föreställa sig eller hoppas, att statsregleringen skall hafva ens för detta år eller för det kommande året något öfverskott att uppvisa. Tvärtom! Således har den enda rimliga grunden för afskrifningstidens förkortning försvunnit.

Vid sådant förhållande borde man vara berättigad att åtminstone uttala den önskan, att utskottet och kammaren måtte noga betänka, hvad afskrifningstidens förkortning egentligen innebär. Å ena sidan betyder denna förkortning för dem, som skulle hafva fördel af afskrifningen, ganska litet. För dem är det hufvudsaken, att afskrifningen bestämmas att oafbrutet fortgå under viss tid, till dess grundskatten är aflyftad. Detta innebär redan en stor och omedelbar förmån, en förmån som de nuvarande jordegarna diskontera såsom en kapitalförökning i hemmanens värde. I jemförelse dermed är afskrifningstidens utsträckning eller förkortning af mycket ringa betydelse.

Men deremot får man icke underskatta vigten och betydelsen för statsregleringen af afskrifningstidens nedsättning från 30 eller 20 år till 10 eller 12 år. Denna förpligtelse för Riksdagen att under de kommande 12 åren hvart annat år skaffa nya inkomster till belopp af 1 million, den kommer naturligtvis att under denna period uppehålla ett ständigt tvisteämne mellan Riksdagens partier och öka kivet inom Riksdagen. Och, hvad än viktigare är, denna nödvändighet att oupphörligt under de närmaste 12 åren skaffa så stora tillgångar för detta ändamål allena kommer att högst betydligt försvåra anskaffandet af tillgångar och beviljande af anslag för det viktigaste af allt, militärorganisationen. Det var detta, som betänktes af 1873 års män och af 1883 års män — de i denna kammare så mycket förkättrade. Det var därför de uppgjorde planen så, att grundskatteafskrifningen skulle kunna fortgå såsom en omärklig förvisningsprocess. Det var därför de utsträckte tiden så, att tillökningen i inkomster skulle kunna ske omärkligt och utan känbart betungande af andra samhällsklasser. De hade minskat svårigheterna vid grundskatteregleringen för att så mycket säkrare möjliggöra utvecklingen af militärorganisationen.

Jag föreställer mig att 1892 års riksdag — som icke kan för sig fördölja att det åren 1893 och 1894 skall, alldeles oberoende af grundskatteafskrifningen, blifva ofantligt svårt att reglera staten utan anlåtande af nya skatter — bör taga i noggrant öfvervägande, huruvida man icke kan, med fullt tillgodoseende af de intresserades önskningsar, likväl så till vida tillgodose statsverkets och framtidens kraf, att afskrifningstiden på något rimligt sätt ut-

Kongl. proposition ang. afskrifning af grundskatter m. m.
(Forts.)

Kongl. proposition ang.
afskrifning af
grundskatter
m. m.
(Forts.)

sträckes. Dermed skall man endast hafva iakttagit den ursprungliga öfverenskommelsen i denna fråga.

Medan jag har ordet anhåller jag att också få yttra mig öfver en annan af de kongl. propositioner, som snart skola förekomma. Den sammanhänger så nära med den om grundskatteafskrifningen, att den bäst behandlas på samma gång som denna. Jag afser härmed den kongl. propositionen om användande af öfverskottsmedel till betäckande af 1893 års ökade utgiftsbehof. Denna proposition har fört min tanke tillbaka femton år i tiden, och för dem af kammarens ledamöter, som icke voro med den tiden, kan det måhända icke vara utan intresse att få höra hvad som skedde 1878, och huru man då uppgjorde statsregleringen för det kommande året. Kongl. Maj:t föreslog i proposition till Riksdagen att för 1879 års utgifter i första rummet använda, bland annat, dels statsregleringarnas öfverskott, till och med 1877 års slut beräknade till 3,800,000 kronor, dels ett för år 1878 anvisadt men icke begagnadt kreditiv å 2,000,000 kronor, således tillsammans 5,800,000 kronor. Riksdagen biföll denna framställning och uppförde såsom första tillgång för år 1879 5,800,000 kronor, besparingar från föregående statsregleringar. Hvad hände nu? Jo, när efter 1878 års slut statsregleringen för det året uppgjordes, så visade sig, att öfverskott och brister balanserade hvarandra på det sättet, att på det hela uppkommit en verklig brist i årets statsreglering af omkring 3,400,000 kronor. Efter åtskilliga räkningar och omföringar visade det sig, att vid 1878 års slut funnos i fonden för reserverade medel *disponibla öfverskott* att användas för 1879 års stat, uppgående icke till 5,800,000 kronor, utan endast till omkring 2,100,000 kronor. Resten, omkring 3,700,000 kronor, var en *brist* för 1879 års stat, men en brist, hvarmed denna statsreglering icke slutade, utan började. — Missräkningen var fatal. Men det fans likväl åtskilligt, som förklarade och ursäktade missräkningen. Först och främst hade man, då man anslog öfverskottet från 1877 till 1879 års utgifter, endast följt en gammal tradition, som var arf från den tid, då statsregleringarnas öfverskott ingingo till riksgäldskontoret. För det andra kunde man, då staten i januari 1878 uppgjordes och i maj samma år bestämdes, verkligen icke beräkna, med någon säkerhet eller ens sannolihet, att det året skulle sluta med brist, som komme att uppsluka hela öfverskottet från 1877. Och slutligen, den då varande chefen för finansdepartementet var mycket ung, och den omständigheten kan kanske i någon mån förklara oförvägenheten af hans kalkyler. Men så fick han också veta af det både enskildt och offentligt, när följande år efterräkningen kom, och anmärkningarna voro icke obefogade. Det var onekligt, att man vid statens uppgörande år 1878 gjort sig skyldig till ett förbiseende. Man hade icke nog uppmärksammat, att statsregleringarna utgöra en organisk kedja, i hvilken hvarje särskild statsreglering är en länk; hvarför en föregående statsreglerings öfverskott måste i första rummet användas till att fylla möjliga brister i *näst* följande statsreglering och således icke är disponibelt för framtida statsregleringar, förrän sig

visat, huruvida det för den nästföljande behöfves eller icke. Det har också varit glädjande att se, huru man efter 1880 tagit lärdom och varning af hvad som skedde 1878 och 1879. Cheferna för finansdepartementet, statsutskottet och riksdagarna hafva orubbligt vidhållit den grundsatsen, att man af tillgängliga öfverskott icke bör för kommande års behof beräkna och anvisa större andel, än att man med någorlunda säkerhet kan beräkna, att återstoden skall förslå till täckande af mellanliggande statsreglerings möjliga brister. Det är denna grundsats, som jag, herr talman, just med stöd af egna erfarenheter från 1878—79, vågar försvara. Nu, 1892, bör den allra minst öfvergifvas; ty nu kan man icke anföra någon af de ursäkter, som kunde gälla för misräkningarna vid 1878 års statsreglering. Det, som 1878 var en förklarlig oegentlighet, skulle år 1892 vara ett verkligt fel, särskildt därför att 1892 års urtima riksdag skall hafva att uppgöra sin tilläggsbudget för 1893 i november månad, vid hvilken tid utskottet och Riksdagen nog kunna med visshet se, hvad man redan nu kan med stor sannolikhet förut säga, eller att 1892 års statsreglering kommer att sluta med en brist, hvilken skall till fullo taga i anspråk det nu efter 1891 års statsreglering återstående öfverskottet af 1,308,000 kronor. Om 1892 års riksdag, det oaktadt, skulle anslå detta öfverskott till 1893 års statsreglering, så skulle följderna deraf endast varda, att det för 1893 anslagna öfverskottet befunnes vara i och för 1892 års statsreglering förbrukadt och således vid 1893 års ingång obefintligt, så att 1893 års nya statsreglering redan i januari månad visade sig i detta viktiga stycke illusorisk.

En sådan grof misräkning bör 1892 års riksdag, efter min tanke, så mycket mindre tillåta, som denna felaktiga utväg att fylla statens behof på intet sätt kan kallas oundviklig. De nya behofven för 1893 kunna nemligen täckas genom en utväg, hvilken just för ögonblicket kan kallas den både ur finansiell och ur politisk synpunkt enda rigtiga, d. v. s. genom en *tilläggsbevillning*.

De fosterländska känslorna äro ju för närvarande i hög svallning öfver hela landet, och det är denna kammares stolthet att gifva det starkaste uttrycket för desamma. Offervilligheten för fosterlandet har kanske aldrig varit större än i närvarande stund och i denna kammare. Åt denna offervillighet kan särskildt denna kammare näppeligen gifva något kraftigare uttryck än just genom omedelbart åtagande af den direkta skatt, som företrädesvis drabbar de mera bemedlade, d. v. s. genom en tilläggsbevillning. Derigenom besvaras lättast alla misstankar, att denna kammare skulle vilja undandraga de bättre lottade klasserna deras andel i de ökade bördorna. Det behöfves ju för resten icke mera än — 25 öres ökad bevillning för att betäcka de utgifter, som för närvarande erfordras. Det är det minsta man kan begära; det är visserligen så litet att, om man icke gifver ens detta med glädje, så gör man sig skyldig till ett stort fel.

Jag tillåter mig att hemställa till särskilda utskottet, huruvida icke denna utväg vore att föredraga framför hvarje annan och framför allt framför utvägen att anslå till 1893 års utgifter ett

Kongl. proposition ang. afskrifning af grundskatter m. m.
(Forts.)

Kongl. proposition ang.
afskrifning af
grundskatter
m. m.

(Forts.)

öfverskott från 1891, hvilket icke kommer att finnas kvar när året 1892 gått till ända.

Herr statsrådet friherre von Essen: Jag anhåller att med några ord få komplettera den senaste talarens yttrande.

Han hade två väsentliga anmärkningar mot den kongl. propositionen, den första rörande den korta tid, Kongl. Maj:t föreslagit för afskrifning af grundskatter och indelningsverk, den andra rörande Kongl. Maj:ts förslag, att för det första året begagna tillgängliga öfverskott. Jag vill först sysselsätta mig med den senaste anmärkningen. Mitt motstånd mot hans förslag kan icke blifva annat än ganska lindrigt i detta fall, enär, såsom synes af statsrådsprotokollet, jag redan yttrat inför Kongl. Maj:t, att »det skulle kunna ifrågasättas att för täckande af detta belopp redan år 1893 anlita en tilläggsbevillning å bevillningen af fast egendom samt af inkomst». Skälet, hvarför jag icke föreslagit detta, framgår ock af mitt yttrande till statsrådsprotokollet, der det heter: »att genom ny beskattning upptaga medel till täckande af förefallande statsbehof, medan för statsutgifternas bestridande afsedda tillgångar föreliggande odisponerade i statskassan, torde få anses mindre egentligt», och skälet, hvarför Kongl. Maj:t ansett det mindre egentligt, ligger deri, att detta öfverskott, som Riksdagen ställt till framtida disposition, det förefans från år 1890, och den brist, som sedan uppstod, den inträdde 1891. Sedermera ha till det nämnda öfverskottet å ca 1,500,000 kronor tillkommit ytterligare 400,000 kronor, öfverförda från 8:de hufvudtiteln, och 69,000 kronor från konsulkassan, hvarigenom hela öfverskottet blifvit 1,970,000 kronor i jemnt tal.

Vidare har jag också till statsrådsprotokollet omnämnt, att ehuru å statsregleringen för år 1891 i rikshufvudboken uppkommit en brist af 661,000 kronor i rundt tal, densamma till större delen är blott skenbar, då den hufvudsakligen uppkommit derigenom, att åtskilliga inbetalningar, som bort till riksgäldskontoret verkställas, icke inflytit å bestämd tid, eller inom den 31 december 1891, utan först på det nya året.

Emellertid vill jag icke förneka, att det måhända kunde vara klokt och försigtigt, och icke skulle blifva ovälkommet för Kongl. Maj:t, om Riksdagen ville i detta hänseende göra såsom den siste ärade talaren föreslagit. Men här möter ett hinder, som icke bör lemnas obeaktadt, ehuru jag icke kan säga, om det är afgörande. Då man 1879 upptog en särskild tilläggsbevillning för att täcka den brist, som då förefans, så beslöt den lagtima riksdagen, att denna bevillning skulle utdebiteras på hösten samma år och utgå 1880. Skulle nu en sådan tilläggsbevillning beslutas, så måste utdebiteringen ske i november månad, för att bevillningen skall kunna inflyta på nyåret 1893. Jag förmodar, att det var den ärade talarens mening, att den skulle inflyta under 1893. I annat fall inträffade vid detta besluts fattande alldeles detsamma, som om beslutet fattas vid den ordinarie riksdagen 1893. Vill man be-

stämma, att utdebiteringen skall ske på hösten 1893, då kan detta bestämmas vid den lagtima riksdagen samma år. Kan det åter ske, hvarom jag icke kan yttra mig, att detta beslut, om det fattas af den urtima riksdagen, skall medföra utdebitering i höst och uppbörd strax på nyåret, då vore dermed en fördel vunnin. Men jag betviflar, att utdebiteringen och uppbörden kunna ske så hastigt. Jag betonar, att jag mycket gerna vill gå den ärade talaren till mötes, men man måste fästa sig vid de invändningar, som kunna förekomma. Man kan ju ställa uppbörden på en något framskjuten tid följande år, hvilket förut har skett.

Hvad för öfrigt beträffar den statsreglering, som förestår med hänsyn till de föreslagna stora utgifterna, så medgifver jag, att det är ganska allvarsamt att lägga så stora bördor på de skattdragande. Men bekymret är icke så tungt, att det icke kan bäras, då man ser tillbaka på statsregleringar, som varit lika svåra, ja vida svårare. 1878 togos t. ex. för att betäcka statskontorets utgifter icke mindre än 10 millioner kronor från riksgäldskontoret. Nu hör jag att en riksdagsman i Andra Kammaren lär framhållit faran af att på riksgäldskontoret anvisa 2 1/2 millioner för löpande utgifter. Faran af ett sådant lyftande i riksgäldskontoret är dock så skenbar, att den icke kan anföras såsom bevis på någon vådlighet för finanserna för närvarande. Förhållandet är blott, att man drager på ett kreditiv till bestridande af utgifter, hvilka betäckas af inkomster, som inflyta nästföljande år. Sådant har hänt många gånger förut i högre grad än nu. Detta har jag velat nämna, något ur sammanhanget måhända, men då man anført denna lyftning såsom ett bevis på dåliga finanser, så har jag tillåtit mig beröra äfven denna fråga.

Den ärade talaren framhöll särskildt, att 1873 års kompromiss innebar tanken på en längre afskrifningstid för grundskatterna. Det är sant, och som jag var med om denna kompromiss, så har jag ock ansett, att det vore önskvärdast, om man kunde få göra afskrifningen på en längre tid. Många talare hafva så starkt betonat detta, att man icke kunnat annat än fästa sig vid deras starka uttryck. Man har till den grad bundit sig vid denna åsigt, att man ansett det rent af orättfärdigt att frångå densamma. Hvarför det dock skett, ber jag att med några ord få förklara. Försvarsfrågan har länge varit den viktigaste af våra samhällsfrågor, den måste lösas till hvad pris som helst, och då det varit fråga om att vinna något för försvaret, har det varit nödigt att göra eftergifter. Så skedde 1885, då afskrifningen sattes i förhållande till ökningen af beväringsens öfningstid. Det har sin rättsgrund endast deri, att så snart en ökad öfningstid pålagts folket, så hafva rust- och rotheållare ansett sig böra befrias från något af sin tunga.

Grundskatterna hafva ju ansetts stå i så nära sammanhang med dessa besvär, att de hafva ståtts i förbindelse med hvarandra. Så har det gått till, man har funnit det nödvändigt att dessa två saker, försvarets stärkande och afskrifningen, ståtts i beroende af hvarandra. Och när nu 1885 den beslutade ökningen af beväringsens öfningstid satts i förbindelse med en afskrifning

Kongl. proposition ang. afskrifning af grundskatter m. m.
(Forts.)

Kongl. proposition ang.
afskrifning af
grundskatter
m. m.
(Forta.)

af 30 procent på en gång, ansåg man bäst, då man 1891 ville hafva öfningstiden ytterligare ökad, att äfven föreslå en fullständig afskrifning på kort tid. Sedan vill jag fråga: när 1891 års försvarsförslag ändock beklagligtvis afslogs, kunde det då varit möjligt, med något hopp om framgång, att framlägga ett sådant försvarsförslag som det nu förevarande, och säga, att nu taga vi tjugu års afskrifningstid. Med hån hade troligen en sådan framställning mottagits.

Således, huru mycket jag än skulle finna det lämpligare, om man finge förlänga afskrifningstiden, så tror jag dock, att man endast har att säga: *det hade varit bra, men det är omöjligt.*

Herr Forssell: Jag ber att få förebygga ett missförstånd. Det har icke ett ögonblick varit min tanke, att den tilläggsbevillning, hvarom jag talat, skulle uttaxeras nu i år för att uppbäras nästa år. Dertill finner jag icke någon anledning, förutom att det skulle naturligen vara ytterligt svårt att verkställa något sådant. Det har alls icke varit någon tanke på statskontorets kassaställning, som föranledt mitt yttrande. Som vi veta, fyllas kassabehoven mycket lätt, i fall någon tillfällig brist förekommer, genom förskott från riksgäldskontoret. Detta ordnas på förträffligt sätt, och något tvifvel angående statskontorets förmåga att med kassa sköta statsverkets förbindelser har man icke rätt att hysa.

Mitt yrkande afser blott, att när för 1893 upptages en ny utgift i *staten*, så skall man ock i *staten* för samma år upptaga en reel och verklig tillgång; om denna tillgång inflyter i kassan under året 1893 eller i början af 1894, det gör ingenting. Det förhåller sig ju så med *hela* den i 1893 års stat anslagna bevillningen, att denna inkomst, ehuru anvisad till 1893 års utgifter, icke inflyter förr än i februari, mars eller april 1894, och då kan tilläggsbevillningen dela samma vilkor. Min tanke har icke varit någon annan, än att en tilläggsbevillning skulle bestämmas, att utgå i sammanhang med den för 1893 redan bestämda, under 1894 utgående bevillningen.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, hänvisades den kongl. propositionen jemte de i anledning deraf nu afgifna yttrandena till särskilda utskottet.

Vid förnyad föredragning af Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 19 i denna månad bordlagda nädiga propositioner till Riksdagen: n:o 4, om ändring i förordningen den 3 juni 1892 angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, n:o 5, angående upphörande af de enligt förordningen den 5 oktober 1889 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevillningsafgifter af frälseegendommar och lotshemman,

n:o 6, angående beräkning af viss andel af öfverskottet å statsregleringarna för år 1890 och föregående år som en statsverkets tillgång för år 1893,

n:o 7, angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna den 5 juni 1885,

n:o 8, angående anslag under riksstatens femte hufvudtitel med anledning af föreslagna ändringar dels i värnpligtslagen den 5 juni 1885, dels i lagen angående lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna af samma dag, samt

n:o 9, med förslag till förordning angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet,

hänvisades dessa propositioner till särskilda utskottet.

Föredrogs och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts den 18 i denna månad å rikssalen aflemnade nådiga skrifvelse till Riksdagen om förordnande af en statsrådsledamot att under innevarande riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som jemlikt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet; och skulle underrättelse om denna nådiga skrifvelses innehåll genom utdrag af protokollet meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herrar *Nisser*, *Brehmer* och *Pettersson*, *Carl*, under fjorton dagar från denna dag samt herr *af Burén* under fjorton dagar från och med den 24 innevarande månad.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1.36 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
